Ner 72. ROK 1844. CZWARTEK 28 MARCA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	Godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
27	6	27" 3,"' 000	† 3, 3	0,"' 38	Pł. Zachodni słaby	Pochmurno	Deszcz w nocy
	2	4, 762	† 3, 3	2, 48	Zachodni ,,	Chmurno	Deszcz
	10	6, 342	† 1, 8	0, 11	,, ,,	,,	

Wiadomości krajowe.

KRAKOW.

Senat Rządzący zamianował na dniu 18 Marca 1844 r. p. Jana Onufrego Nowakowskiego b. pisarza hałunowni a razem kucharza warzelni hałunu w Jaworznie, Stygarem kopalń galmanowych skarbowych.

Dziś w pałacu JW. hrabiny Arturowéj Potockiéj, widowisko sceniczne dane przez amatorów. Dochód przeznaczony jest na ubogich. Grane będą dwie komedye jednoaktowe; pierwsza w języku polskim pod napisem: Być kochanym lub umrzeć: — druga francuska, pana Alexandra Dumas: Le mari de la veuve.

Teatr do niedzieli zamknięty, z powodu przygotowań do nowéj sztuki. Jest to najnowsze dzieło sceniczne pana Alexandra Dumas, w 5 aktach pod nazwą: Pensyonarki w St. Cyr. (les Demoiselles de St. Cyr.) — Wystawa będzie okazałą, w zupełnie nowych kostiumach.

Wiadomości zagraniczne.

WIADOMOSCI Z POCZTY DZISIEJSZEJ.

— *Paryż* 20 *Marca.* —

Na wczorajszém posiedzeniu izby deputowanych, po nader żywych rozprawach mianowicie ze strony oppozycyi, projekt do prawa t. s. tajnych funduszów większością 225 kresek przeciwko 169 w zupełności przyjętym został.—

— *Madryt* 14 *Marca.* —

Spisek który tu niedawno odkrytym został, miał wybuchnąć w dzień przyjazdu królowéj Krystyny.— Część jazdy mająca służyć za zasłonę królowéj, była wciągniętą do téj zmowy, i miała opanować cytadellę i osobę téj monarchini, celem wymuszenia potem na panującéj królowéj różnych swobód. Deputowany Madoz, który miał w tém główną odgrywać rolę, jest uwięziony.—

Jenerał Roncali oswobodziwszy Alikante, udał się z wojskiem do Kartageny.—

WIADOMOSCI Z POPRZEDNICH POCZT.

— *Wiedeń* 10 *Marca.* —

Dyrekcya tutejszego teatru nadwornego postanowiła, za najwyższem zezwoleniem, udzielać pisarzom dramatycznym pewną oznaczoną część dochodu z ich dzieł i przyjęła następujące zasady: Autor oryginalnego dzieła otrzymuje, bez względu na to, czy takowe jest drukowane lub nie, następujące wynagrodzenie: 1) jeżeli sztuka zapełni cały wieczór teatralny, 10 pret. całego (brutto) dochodu rocznie: 2) jeżeli dla zapełnienia wieczoru, potrzeba do niéj dodać inną 1 aktową sztukę, 6 pret: 3) jeżeli potrzeba dodać kilkoaktową sztukę, 3 pret. Wynagrodzenie takowe pobierać będzie autor dożywotnie, a po jego śmierci, sukcessorom jego wypłacane będzie jeszcze przez lat 10. Niepobierane przez trzy lata wynagrodzenie, przechodzi na korzyść wsparcia podupadłych artystów dramatycznych. Powtarzanie sztuki zostawione jest uznaniu Dyrekcyi. Tłumaczenia i przerobienia wynagradzane będą stosownie do umowy.

— *Paryż* 8 *Marca.* —

W krotce spodziewani są w Paryżu królestwo Ichmć belgijscy.

Jeden z dzienników utrzymuje, że izba proszoną będzie w krótce znowu o udzielenie 15 milionów fr. na odbudowanie Luvru i połączenie go z Tuileryami; wątpią atoli, aby to przyszło do skutku, gdyż właśnie ministerstwo skar-

bu musiało zaniechać budowę kolei żelaznych kosztem rządu dla braku kapitałów.

U xięcia Nemours zebrało się onegdaj wielu wyższych oficerów, i przepędzili u niego całe przedpołudnie.

Xiążę Joinville ma na wiosnę różne ewolucye z eskadrą parostatków, przeznaczoną do odbywania żeglugi za-atlantyckiéj;

Ze Strasburga piszą w końcu lutego: »Według listu z Paryża, nadeszłych tu od kilkudeputowanych Alzackich, ministerstwo zamierza teraz całą swą uwagę zwrócić na spieszne wykonanie parizko Strasburskiéj kolei żelaznéj. Rozpoznanie najdogodniejszego kierunku téj drogi między Nancy i Paryżem poruczone zostało wyznaczonym do tego umyślnie Delegowanym, którym mianowicie ministerstwo wojny poleciło jak najspieszniejsze załatwienie téj kwestyi. Tu rozpoczęły się już roboty około budowy wspólnego dziedzińca kolejowego (Bahnhof) dla schodzących się tu dróg z Paryża i Brazylii i na ten cel musiano rozrzucić około 140 domów, których właściciele bardzo dobrze przez skarb zostali wynagrodzeni. Koszta téj budowy podano na 2 miliony fr. Alzacka kolej żelazna została teraz aż pod mury Strasburgu przedłużona; jazda z téj nowéj stacyi rozpocznie się d. 15 Marca.

Mianowanie przybyłego wczoraj wieczór z Tulonu kontradmirała Hamelin w miejsce kontradmirała Dupetit-Thouars na oceanie spokojnym, uważać można za niezawodne. Dzienniki przedwcześnie doniosły o odwołaniu kontradmirała Dupetit-Thouars, gdyż gabinet tuileryjski tylko pod warunkiem przyrzekł odwołanie jego, to jest jeżeli gabinet St. James odwoła także konsula swego, p. Pritchard. Prowadzone w tym względzie negocyacye osiągnęły już ten cel, i gabinet tuileryjski czuł się spowodowanym do odwołania nietylko kontradmirała Dupetit-Thouars, ale i gubernatora wysp Marquesas, p. Bruat, za którego radą i przy jego współdziałaniu kontradmirał usunął tymczasowo od rządu królowę Pomareh. W miejsce pana Bruat mianowany został kapitan okrętowy Desfossés, który przy końcu tego tygodnia uda się na miejsce swego przeznaczenia.

— *Londyn* 12 *Marca.* —

Na wczorajszem posiedzeniu izby Parów, spowodował krótkie rozprawy Lord Radnor, który przedłożył petycyę uchwaloną na zgromadzeniu hrabstwa Sommerset na korzyść wolności handlowéj. Prócz oświadczenia się xięcia Wellingtona przeciw wszelkiéj zmianie praw zbożowych, nie zawierają te rozprawy nic interessującego.

Wczorajsze posiedzenie izby niższéj zapełnione było rozprawami nad pojedynkiem Pułkownika Fawcett z Porucznikiem Munroe. Kapitan Bernal żądał przedłożenia korrespondencyi, którą minister wojny prowadził z wdową poległego w owym pojedynku pułkownika Fawcette z powodu odmówienia jéj przypadającéj po mężu pensyi. P. Bernal powstawał na zbyt ostrą decyzyę rządu, który pierwszy raz trzymał się co do litery artykułu prawa wojskowego, zabraniającego pojedynków, podczas gdy ustawicznie zachodzą pojedynki bezkarnie: a nawet i sam xiąże Welligton przesłał niegdyś wyzwanie hrabiemu Winchelsea, które teraźniejszy minister wojny Sir Henry Harding zaniósł wyzwanemu jako sekundant. Gdyby pułkownik Fawcett był zlecił przed swą śmiercią komu innemu, aby się pojedynkował za niego, pozostała po nim wdowa byłaby teraz pobierała 3,200 f. sterlingów. Jeneralny Prokuratór w Irlandyi, podczas audencyi sądowéj w processie O'Connela, wyzwał Adwokata Fitzgibbon, a przecież swego urzędu pozbawiony nie został; wzywa przeto izbę, aby nie dopuściła, iżby pułkownik Fawcett stał się pierwszą ofiarą ostrości tego prawa. Sir Henri Harding przytoczył przeciw temu szczególne okoliczności, które ten pojedynek poddały pod prawo wojenne. Blizkie pokrewieństwo pojedynkujących się, zrodziły tę potrzebę, która oparta na podobnych przypadkach znosi pensyę. Nie zachodzą żadne łagodzące okoliczności, któreby zmniejszały naganę pojedynkujących się szwagrów, zwłaszcza o przedmiot który w inny sposób mógł być załatwiony. Właśnie ministerstwo wyjednało od królowéj potwierdzenie obostrzenia prawa o pojedynkach wojskowych, według którego oficerowie mający udział w pojedynku, jeżeli nie czynią kroków odwrócenia go, ulegać będą dymissyi, i ta zmiana jeszcze w tym roku wejdzie w wykonanie. Do oficerów zostających na połowie żołdu nie będzie to zastosowanem, aby prawo wstecznie nie obowięzywało; nie mogą oni ulegać prawu, jakiemu inni gentlemani nie ulegają. Po tem objaśnieniu, kapitan Bernal lubo z trudnością, cofnął swoje żądanie.

W Stowting, w południowo wschodnim angielskim hrabstwie Kent, które najwcześniéj weszło w stosunki z rzymianami, gdyż tam wylądował Juliusz Cesar, — odkryto niedawno starożytności. W szeregu grobowców znaleziono ludzkie kości z ostrzami włóczni, mieczami, nożami, sprzączkami, srebrnemi i pozłacanemi ozdobami, wraz z urną i monetą rzymską. Sądzą, że te szczątki pochodzą właściwie od najdawniejszych do anglii przybyłych Sasów, którzy przed nawróceniem swojem do chrześciaństwa mieli zwyczaj broń i t. p. przedmioty kłaść z umarłemi do grobu; lecz do 7 wieku nie mieli oni własnéj monety, a przynajmniéj do handlu i stosunków zagranicznych przydatnéj, tylko używali monety rzymskiéj, któréj znaczna ilość była w Brytanii w obiegu.

— *Dnia* 8 *Marca.* —

Na wczorajszém posiedzeniu izby deputowanych odczytany został po raz drugi zaprojektowany przez lorda Brougham bil względem ulepszenia appellacyjnéj jurysdykcyi sądowego wydziału rady tajnéj.

Jeszcze na wczorajszém posiedzeniu p. Macaulay żądał od pierwszego ministra bliższego objaśnienia względem ostatnich wypadków w

Indyach, jakie właśnie doszły do wiadomości publicznéj; mianowicie czy proklamacyę jeneralnego gubernatora, w któréj zajęcie Gwalioru usprawiedliwiane jest traktatem z roku 1805 między tym krajem i kompanią indyjską, uważać można za rzeczywistą. P. Peel nie mógł żadnéj udzielić odpowiedzi, gdyż żadnych jeszcze w tym względzie nie otrzymał depeszy, i o tym interesie wie tylko tyle, ile się dowie dział z *Times*. Dziś p. Macaulay powtórzył swoje żądanie. P. Peel nie dał i tą razą stanowczéj odpowiedzi, oświadczył jednak, że nadeszła depesza i proklamacye jeneralnego gubernatora, które mogą być izbie udzielone. Po czem W. Kanclerz izby skarbowéj zaproponował projekt zredukowania $3\frac{1}{2}$ procentowych obligacyj na 3 prc. Sądzą że ten projekt przyjęty zostanie. Obligacye te obejmują 250,000,000 f. st. (10,500,000,000 złp.) Ta redukcya o $\frac{1}{2}$ proc. przyniesie rocznie dla skarbu 1.250,000 f. st. (52,000,000 złp.) korzyści. Obfitość kapitałów w Anglii, czyni ten projekt ministra możliwym w wykonaniu.

Depesza urzędowa datowana z obozu w Gwalior, donosi o zawarciu nowego traktatu między rządem indyjskim i rejencyą Gwalioru Ten traktat uznaje niezawisłość kraju Mahrattów i rejencyę wczasie małoletności, i zapewnia dalsze przyjacielskie stosunki między temi dwoma rządami.

— *Madryt* 5 *Marca*. —

Bliższe szczegóły o morderstwie popełnionem w Marokko na hiszpańskim ajencie konsularnym, nie są jeszcze wiadome. Rząd postanowił zrobić sobie zupełne zadosyć uczynienie. Zdaje się, że zaraz po uśmierzeniu zawichrzeń wyśle do Afryki znaczną siłę wojska dla ukarania owych Barbarów, jeżeli winni nie zostaną pierwéj przykładnie ukarani i wszelkie żądania naszego gabinetu wypełnione. Wypadek ten jest dla kraju tutejszego pożądanym. Dla utwierdzenia spokojności w Hiszpanii nie możnaby nic stósowniejszego wymyślić, jak to że śmiałym namiętnościom podniecanym przez wojnę domową, i sile działalnéj naszych młodych ludzi, otwiera się z tamtéj strony cieśniny Gibraltarskiéj obszerne pole, i że takowe, zamiast karmienia rozdwojeń wewnętrznych, skierowane zostaną do Afryki dla dobra i powiększenia ojczyzny. Wojsko pała chęcią zmierzenia się z Marokanami, a przedsięwzięcie téj wyprawy włożyłoby na głowy ministrów najpiękniejszy wieniec. Wszystkie wojny domowe, nawet pozornie ukończone, pozostawiają zawsze nie wytępione zarody zamięszania i upadku w kraju, jeżeli wojna zagraniczna nie zwróci wzbudzonych umysłów i żywiołów nieporządku z wewnątrz na zewnątrz. Chociaż skarb hiszpański nie jest napełniony, to jednak nam nie zbywa na potrzebnych źródłach pomocniczych do tego rodzaju przedsięwzięć. Nadto opinia publiczna, oburzona w wysokim stopniu na Marokanów za zamordowanie hiszpana, silném byłaby wsparciem dla rządu, i nie można też wątpić, że ten działać będzie w razie potrzeby z determinacyą i sprężystością.

— *Bombaj* 1 *Lutego*. —

Prowincya Gwalior była widownią krwawych wypadków, które jednak zakończyły się spokojnie. Żądania rządu angielskiego, aby Gwalior zwrócił koszta wyłożone przez Anglię na przywrócenie spokojności, na rękojmię których ustąpiono częś i kraju dla wojska angielskiego, pobudziły lud do oporu przeciw wkraczającemu wojsku angielskiemu. Gdy armia angielska pod dowództwem jenerała Gough zbliżyła się, attakowana została d. 26 Grud. przez Maharattów, którzy zajęli mocne stanowisko pod Gwalior. Nieprzyjaciel, lubo liczący 18,000 ludzi, między któremi 3000 jazdy i 100 dział, podczas gdy anglicy liczyli tylko 14,000 piechoty, 3000 jazdy i 40 dział, pokonany został d. 29 w dwóch wielkich bitwach z wielką stratą. Obwarowany Gwalior poddał się zaraz po zwycięztwie. Naczelnicy pałacowego spisku byli już dawniéj wydani Anglikom. Wydane natychmiast proklamacye, zawiadamiające lud, że Anglicy bynajmniéj nie mają zamiaru zająć kraj w swe posiadanie, ale tylko pragną, aby dawniejsze zapewnienia były dopełnione, uspokoiły lud. Anglicy chcą tylko o tyle wtrącać się w wewnętrzne interessa kraju Maharratów, ile się zdaje być potrzebnem do utrzymania w nim spokojności. Gwalior ma przyjąć i zapatrywać 7 pułków angielskiéj piechoty i 3 pułki jazdy z artyleryą konną i pieszą. Jeneralny gubernator, który d. 29 Grudnia miał czynny udział w walce, wyjechał d. 23 Stycznia do Kalkuty; Jenerał Gough cofnął się z resztą wojska do granicy, i wszystko zdaje się być tak spokojnem, jak gdyby żadna walka nie zaszła.

Stan chorób w Sind cokolwiek się złagodził, ale jednak większa część wojska choruje zawsze na febrę i dysenteryę. W kraju panuje spokojność, mówią jednak o połączeniu się Shira Mohameda, zbiegłego Emira, z Ali Muradem, który złamał wiarę z anglikami. Ustanowiony jest komitet lekarski, który ma się zająć rozstrząśnieniem przyczyn chorób, przypisywanych głównie złéj atmosferze, powstałéj z zalewu wody.

Z Chin nie donoszą nic ważnego. Wiadomości dochodzą do d. 28 Grud. Kapitan Brooke wiezie dodatkowy traktat między anglią i chinami, i tą pocztą udaje się do Londynu.

— *Indye Wschodnie*. —

Według listów otrzymanych w Alexandryi, anglicy, jakkolwiek w końcu zwycięzcami zostali, ponieśli jednak w Gwaliorze ogromne straty. Poległo 9 oficerów angielskich, pomiędzy niemi jenerał Churchil i pułkownik Sanders; 40 zaś było ranionych. Ogółem utracili anglicy przeszło 1000 ludzi w zabitych i rannych; nieprzyjaciel zaś około 6000 ludzi. Nadto w ręce zwycięzców dostało się 76 dział indyjskich. Według gazet indyjskich, straty te przypisują dowodzącemu jenerałowi Hugh Gough i lordowi

Ellenborough, ponieważ wpadli w zasadzkę i wcale się bitwy niespodziewali. Wszakże potwierdza się, że warownia Gwalior poddała się wojsku angielskiemu i na przyszłość Gwalior dostawiać będzie kontyngens wynoszący 7 pułków piechoty z odpowiednią jazdą i artyleryą. Anglicy przyznają, że nieprzyjaciel walczył z rzadką odwagą i wytrwałością, kanonierów zabijano bagnetami, bo żaden z nich nie opuścił stanowiska swego.

Szkodę, jaką zrządził w Kantonie ostatni pożar, podają na 4 miliony dollarów.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 27 do dnia 28 Marca.

Trzebińska Franciszka, z Polski; — Goczałkowski ob., z Galicyi; — Thomson Edward, Matroi Konstancya ob., Lobe ob., z synem Edwardem, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Poniński Xawery ob., Wąsowicz Eustachy ob. Broniewski Ignacy, Szuwalski Adam ob., Plinkiewicz Jan, Machnicki Alexander ob., Łempicka Zofia ob., do Polski; — Komorowa ob., Smoliński Ignacy, Gostkowski Roman ob., Thomson Edward, do Galicyi; — Schmidt Gwido, Seelmer Rudolf, do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 1535.

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU W SENACIE RZĄDZĄCYM

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Podaje do powszechnéj wiadomości, iż na skutek postanowienia Senatu Rządzącego z dnia 18 m. i r. b. do Nru. 1306 D. G. S. zwóz drzewa opałowego i materyałowego, od brzegów Wisły do magazynów rządowych Nadwiślańskich wypuszczoném zostanie w przedsiębiorstwo, którego licytacya przez sekretne deklaracye na ręce senatora w Wydziale Skarbowym prezydującego na dniu 2 Kwietnia r. b. odbywać się będzie, deklaracye namienione podług wzorów niżéj umieszczonych pisać się mające, przyjmowanemi będą każdodziennie do godziny 2 z południa, aż do dnia terminu licytacyi. Deklaracye pisane być winne wyraźnie bez przekreśleń ilość i zaofiarowane literami mają być wyrażone, podejmujący się przedsiębiorstwa wyrazi w deklaracyi, jaki procent od sta należytości jemu przypadać mogącéj, odstępuje, i dołączy *vadium* złp. 100 które wrazie utrzymania się przy przedsiębiorstwie jako kaucya aż do końca przedsiębiorstwa pozostanie. Przedsiębiorstwo to trwać będzie od dnia zawarcia kontraktu aż do dnia 31 Grudnia r. b. po którym terminie, jeżeliby rząd uznał potrzebę, pierwszeństwo do dalszéj entreprizy przedsiębiorca teraźniejszy mieć będzie. Wynagrodzenie od zwozu, które tu jako *praetium fisci* kładzie się, jest następujące: *a)* od jednéj siagi drzewa miękkiego, lub twardego opałowego do magazynu zwiezionego po gr. 12; *b)* od jednéj sztuki drzewa materyałowego (jeżeli drzewo takie będzie z lasów do Krakowa spławione) twardego lub miękkiego płatwiastego, wielkiéj miary 9 cali i więcéj szrednicy w cieńszym końcu trzymającego, po groszy 20; *c)* od jednéj sztuki drzewa jak wyżéj, 7 lub 8 cali szrednicy w cieńszym końcu mającego, po gr. 17; *d)* od jednéj sztuki drzewa jak wyżéj do 6 cali w cieńszym końcu srednicy trzymającego po gr. 10. Inne warunki każdego czasu w Wydziale przejźrzanemi być mogą.

Wzór do deklaracyi.

Na skutek obwieszczenia przez Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu na dniu 26 Marca r. b. do N. 1535 ogłoszonego, oświadczam iż przejźrawszy wszystkie warunki, jakie przez Senat Rządzący do przedsiebiorstwa zwozu drzewa opałowego i materyałowego od brzegu Wisły do magazynów rządowych Krakowskich Nadwiślańskich postanowione są, i one zrozumiawszy, takowe warunki w zupełności przyjmuję, a następnie przedsiębiorstwa wyżéj rzeczonego podejmuję się, aż do dnia 31 Grudnia r. b. za wynagrodzeniem jakie temiż warunkami objęte jest, odstępując jedynie procent (tu wyrazi deklarant stopę procentu) od sta należytości, jakaby mi za zwóz w ciągu roku bieżącego przypadać mogła; *vadium* w ilości złp. sto do deklaracyi dołączam.

(tu nastąpi data i podpis)

Kraków d. 26 Marca 1844 r.

Senator Prezydujący,
J. Księżarski.
Sekr. F. *Girtler.*

Nro 891.

TRYBUNAŁ.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Gdy w depozycie sądowym znajduje się kwota złp. 348 gr. 20 z reszty ¼ części szacunku domu N. 94 na Piasku za rezolucyą Trybunału z d. 20 Lipca 1837 r. do N. 3265 przez Ludwikę Prawdzicką złożona, przeto Trybunał wzywa interessowanych aby po odbiór takowéj zgłosili się z dowodami w terminie 3 miesięcy, gdyż w przeciwnym razie kwota rzeczona skarbowi publicznemu przyznaną zostanie.

Kraków d. 20 Marca 1844 r.

Sędzia Prezydujący.
J. *Dymidowicz.*
(1r.) *Lasocki* Sekr.